

Brak dokumentu lub biletu w komunikacji miejskiej czy pociągu – jak postępować?

Wielu studentów rozpoczynając studia w Krakowie zapoznaje się z komunikacją miejską jaką oferuje nowe miasto. W grodzie Kraka komunikacja ta jest obsługiwana głównie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne (MPK). Komunikacja w Krakowie jest płatna, oferując bilety jednorazowe, czasowe, a także okresowe. Zakupić można je w niektórych kioskach, automatach biletowych na przystankach lub w pojazdach, a także przez internet lub telefon. Bilety okresowe można nabyć w specjalnych punktach MPK lub automatach. Problemy pojawiają się natomiast w przypadku nieposiadania owego biletu lub dokumentu uprawniającego do ulgowego przejazdu, co dla każdego studenta jest rzeczą jasną i bardzo ważną. W niniejszym artykule poruszona zostanie procedura zawarcia umowy przewozu, uprawnień kontrolera oraz popularnych „mandatów” i drogi odwoływania od nich.

1. Umowa przewozu

Nabycie biletu komunikacji miejskiej jest niczym innym jak zawarciem umowy przewozu. Umowa ta zostaje zawarta na trzy sposoby:

- nabycie biletu na przejazd przed rozpoczęciem podróży;
- spełnienie innych określonych przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego warunków dostępu do środka transportowego;
- jeśli nie ustalono powyższych – samo zajęcie miejsca.

Jak zostało już wspomniane, bilety w krakowskiej komunikacji można nabyć w kioskach, automatach na przystankach lub w pojazdach i internetowo. Jeśli posiadamy bilet papierowy to naszym obowiązkiem jest jego skasowanie przy pierwszym przejeździe niezwłocznie po wejściu do pojazdu i zachowanie go. W przypadku chęci nabycia w automacie, należy niezwłocznie po wejściu do pojazdu dokonać zakupu i skasowania biletu. W sytuacji dokonywania kupna przez aplikację mobilną (skycash, jakdojade itp.) jesteśmy zobowiązani do jego zakupu niezwłocznie po wejściu do pojazdu. W regulacjach wydanych przez miasto zdefiniowano określenie „niezwłocznie” przez co *„rozumie się wykonanie tej czynności jako pierwszej po wejściu do pojazdu”*. Dodatkowym warunkiem jest zakaz odstępowania skasowanego biletu innej osobie. W sytuacji uszkodzenia biletu podczas kasowania lub drukowania w automacie pasażer powinien okazać go prowadzącemu pojazd w celu potwierdzenia ważności. Wyżej wymienione czynności są konieczne do zawarcia legalnej umowy przewozu.

2. Kontrola biletów i uprawnienia osoby kontrolującej

Od 1 marca 2022 r. podmiotem uprawnionym do kontroli biletów w komunikacji miejskiej w Krakowie jest Rewizor Sp. z o.o. z filią w Krakowie. Zgodnie z ustawą, kontrolerzy przystępując do kontroli muszą legitymować się identyfikatorem umieszczonym w widocznym miejscu. Identyfikator ten musi zawierać:

- nazwę przewoźnika;

- numer identyfikacyjny osoby kontrolującej;
- zdjęcie kontrolującego;
- zakres upoważnienia;
- okres ważności;
- podpis wystawcy i logo firmy upoważnionej do kontroli.

Osoba kontrolująca ma oczywiście prawo do sprawdzania biletów oraz dokumentów uprawniających do przejazdów bezpłatnych bądź ulgowych. W ustawie – Prawo przewozowe przyznano kontrolerowi szczególne uprawnienia w trzech przypadkach:

- w razie odmowy zapłacenia należności – żądanie okazania dokumentu umożliwiającego stwierdzenie tożsamości podróżnego w celu wystawienia wezwania do zapłaty;
- niezapłacenie należności i nieokazanie dokumentu – ujęcie podróżnego i niezwłoczne oddanie go w ręce Policji lub innych organów porządkowych, które mają prawo do zatrzymania podróżnego i podjęcia czynności zmierzających do ustalenia tożsamości;
- uzasadnione podejrzenie, że dokument przewozu albo dokument tożsamości są podrobione lub przerobione – zatrzymanie dokumentu za pokwitowaniem i przesłanie go prokuratorowi lub Policji, z powiadomieniem wystawcy dokumentu.

Panuje zgoda co do tego, że kontroler może dokonać obywatelskiego zatrzymania osoby, która popełniła wykroczenie, jednakże nie może stosować przy tym siły lub przymusu bezpośredniego do którego uprawnione są odpowiednie służby. Inna sprawa jest oczywiście w sytuacji, gdy agresywny pasażer na gapę stosuje przemoc wobec kontrolującego – wtedy mamy do czynienia z samoobroną. Należy także wskazać, że nieopłacenie należności i nieokazanie dokumentu potwierdzającego tożsamość jest wykroczeniem, co daje kontrolującemu prawo do obywatelskiego zatrzymania.

Kontrola biletów jak sama nazwa wskazuje jest dokonywana w celu sprawdzenia czy osoba korzystająca ze środka komunikacji miejskiej opłaciła wykonanie umowy przewozu. Należy wskazać, że według przewoźnika za nieważny bilet uznaje się w szczególności bilet:

- bez wydruku potwierdzającego skasowanie;
- wielokrotnie skasowany;
- skasowany po rozpoczęciu kontroli;
- zniszczony;
- czasowy, po upływie czasu określonego na bilecie.

W przypadku awarii pojazdu lub zmiany trasy bilet zachowuje ważność przez kolejne 60 min trwania podróży pojazdem zastępczym lub awaryjnym. Problematyczna wydaje się sytuacja, w której osoba chcąc zakupić bilet w automacie biletowym znajdującym się w pojeździe mpk zastanie ten automat zepsuty. Do niedawna istniała możliwość zakupu takiego biletu u prowadzącego pojazd, jednakże zrezygnowano z niej. Zgodnie z regulaminem kontroli biletów Zarządu Transportu Drogowego, kontrolerzy są zobligowani do nałożenia opłaty dodatkowej w przypadku nieposiadania biletu ze względu na awarię biletomatu w pojeździe. Rozwiązanie te wydaje się być dosyć niesprawiedliwe i

krzywdzące, zwłaszcza, że w innych miastach Polski istnieje już możliwość zakupu biletów u kontrolera w przypadku awarii automatu.

Przejdźmy teraz do “sankcji” jakie grożą nam za niektóre “przewinienia” w związku z zawarciem umowy przewozu. Popularnie mówi się, że dostaliśmy “mandat”, jednakże jest to tylko pojęcie zwyczajowe. Tak naprawdę, wezwanie do zapłaty, które dostajemy przy okazji kontroli biletów jest niczym innym jak wezwaniem do zapłaty długu ciążącego na nas z tytułu umowy przewozu. Jeśli będziemy uchylać się od zapłaty, to przewoźnik skieruje sprawę na drogę sądowego postępowania egzekucyjnego. W ostatnim czasie krakowski przewoźnik wraz z miastem Kraków, ogłosił, że będzie wpisywał do Krajowego Rejestru Zadłużonych osoby, które zalegają miesiąc z zapłatą kwoty min. 200 zł. W określonych przypadkach grozi nam zapłacenie opłaty dodatkowej w wysokości określonej przez Zarząd Transportu Publicznego w Krakowie:

- brak ważnego biletu – 240 zł;
- brak ważnego dokumentu uprawniającego do ulgowego przejazdu – 160 zł.

Oczywiście może się zdarzyć, że zapomnimy wziąć ze sobą naszego biletu okresowego lub legitymacji studenckiej. W takim wypadku przysługuje nam możliwość odwołania się do firmy kontrolującej lub przewoźnika w określonym terminie i trybie:

- 7 dni od dostania wezwania do zapłaty – okazać bilet lub dokument uprawniający do ulgi;
- 3 miesiące – jeśli nie zgadzamy się z wystawionym wezwaniem do zapłaty, złożyć reklamację.

Wszystkie powyższe czynności możemy wykonać osobiście lub korespondencyjnie w siedzibie firmy kontrolującej (stan na dzień dzisiejszy) pod adresem: Rewizor Sp. z o.o. ul. Kluczborska 48, 31-271 Kraków lub na adres

Ze zwrotem niesłusznie pobranej opłaty dodatkowej lub jej anulacji wiąże się konieczność zapłaty opłaty manipulacyjnej w wysokości 16 zł. Jeśli natomiast decyzja kontrolera była słuszna, to warto opłacić ją w terminie 7 dni od jej utrzymania. Wówczas w opłata w wysokości 240 zł za brak biletu zostaje obniżona o 50%, a w przypadku braku legitymacji o 30%. Do 30 kwietnia prawo do bezpłatnego przejazdu środkami komunikacji miejskiej w Krakowie mają obywatele Ukrainy, którzy przekroczyli granicę po 24 lutego 2022 roku.

Podsumowując, kupujcie bileciki i nie zapominajcie ze sobą legitek 😊 I strzeżcie się zepsutych automatów w tramwajach i autobusach.

Daniel Tuchowski

Członek Komisji ds. Prawnych Parlamentu Studenckiego UEK

Bibliografia:

1. Ambrożuk [w:] D. Dąbrowski, K. Wesołowski, D. Ambrożuk, Prawo przewozowe. Komentarz, wyd. II, LEX/el. 2019;
2. Jaworski [w:] Prawo przewozowe. Komentarz, Warszawa 2012;
3. Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r.- Prawo przewozowe (Dz. U. 1984 Nr 53 poz. 272, z późn. zm);
4. <https://ztp.krakow.pl/transport-publiczny/komunikacja-miejska/kontrola-biletow>
5. Uchwała Nr XXI/231/11 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2011 r. (z późn. zm.).